Упражнение 18-19

Атанас Груев

02.12.2019 и 03.12.2019

1 Кратка теория

1.1 Основна теорема на интегралното смятане (Принцип за константност)

Нека $f:\Delta\to\mathbb{R}$, където Δ е отворен интервал, и освен това f е диференцируема в Δ . Тогава е изпълнено:

$$f \equiv const \iff f'(x) = 0 \ \forall x \in \Delta$$

С други думи, ако една диференцируема функция приема в отворен интервал единствена функционална стойност $c \in \mathbb{R}$, то нейната първа производна се нулира за всяка точка от интервала. Вярно е и обратното - ако производната на дадена функция в отворен интервал е нула, то тази функция е константна.

1.2 Принцип за монотонност

Нека $f: \Delta \to \mathbb{R}$, където Δ е отворен интервал, е диференцируема в Δ . Тогава:

- f е растяща тогава и само тогава, когато $f'(x) \ge 0 \ \forall x \in \Delta$.
- f е намаляваща тогава и само тогава, когато $f'(x) \le 0 \ \forall x \in \Delta$.

Често използваме Принципа за монотонност, за да изследваме поведението на дадена функция върху интервал. Той е особено полезен при скицирането на графики на функции, но също така може да се използва за доказване на неравенства - решените по-долу задачи илюстрират това му приложение.

1.3 Локални екстремуми

Нека $f:D\to\mathbb{R}$ и $D\subset\mathbb{R}, a\in D$. Казваме, че a е **локален минимум** на f, ако съществува околност $U\subset D$ на a, така че за всяко $x\in U$ е изпълнено: $f(a)\leq f(x)$, т.е.

$$\exists U \subset D \ \forall x \in U : f(a) \le f(x)$$

Аналогично, казваме, че a е **локален максимум** на f, ако съществува околност $U \subset D$ на a, така че за всяко $x \in U$ да е в сила: $f(a) \geq f(x)$, т.е.

$$\exists U \subset D \ \forall x \in U : f(a) \ge f(x)$$

Локален екстремум е или точка на локален максимум, или точка на локален минимум. Ако неравенствата по-горе са строги, говорим за **строги** локални екстремуми.

Редно е да напомним няколко факта за локалните екстремуми:

- 1. **Теорема на Ферма** ако f е диференцируема в a и има локален екстремум в тази точка, то f'(a) = 0.
- 2. **Теорема на Вайерщрас** ако f е дефиниране в интервал [a,b] и е непрекъсната в него, то тя е ограничена и достига най-голяма и най-малка стойност.
- 3. Работна дефиниция на локален екстремум:
 - \diamond Ако при f'(a) = 0 е изпълнено:

$$\exists \delta > 0 : f(x) \ge 0 \ \forall x \in (a - \delta, a) \ \& \ f(x) \le 0 \ \forall x \in (a, a + \delta),$$

то a е точка на локален максимум.

 \diamond Ако при f'(a) = 0 е изпълнено:

$$\exists \delta > 0 : f(x) \le 0 \ \forall x \in (a - \delta, a) \ \& \ f(x) \ge 0 \ \forall x \in (a, a + \delta),$$

то a е точка на локален минимум.

- 4. Точка x_0 може да бъде локален екстремум за функция f върху краен затворен интервал [a,b], ако:
 - $\Leftrightarrow f'(x_0) = 0.$
 - \diamond f не е диференцируема в x_0 .
 - $\diamond x_0$ е някой от краищата на интервала, т.е. $x_0 = a$ или $x_0 = b$.

2 Задачи

Основно разглеждаме задачи от Ръководството на Любенова, Недевски и др. - Параграф 7 (Принцип за константност) и Параграфи 8,9 (Принцип за монотонност). Още задачи могат да бъдат намерени в Сборника на Проданов, Хаджииванов, Чобанов - Параграф 8 ("Критерий за константност на функция"), Параграф 10 ("Критерий за монотонност") и Параграф 11 ("Локални екстремуми").

• Ръководство - зад. 7.3 - докажете (с диференциране) тъждеството:

$$\arcsin \frac{1}{2}\sqrt{2-\sqrt{2-2x}} = \frac{1}{4}\arcsin x + \frac{\pi}{8}$$
 при $|x| \le 1$

Обикновено за решаването на задача от този вид е добра идея да дефинираме функция f, която представлява разлика на изразите от двете страни на равенството, което трябва да се докаже. Нека дефинираме:

$$f(x) = \arcsin \frac{1}{2}\sqrt{2 - \sqrt{2 - 2x}} - \frac{1}{4}\arcsin x + \frac{\pi}{8}$$

Сега диференцираме:

$$f'(x) = \frac{1}{\sqrt{1 - \left(\frac{1}{2}\sqrt{2 - \sqrt{2 - 2x}}\right)^2}} \left(\frac{1}{2}\sqrt{2 - \sqrt{2 - 2x}}\right)' - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{1}{4}\left(2 - \sqrt{2 - 2x}\right)}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{2 - \sqrt{2 - 2x}}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{2 - 2x}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - \frac{1}{4}\left(2 - \sqrt{2 - 2x}\right)}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{2 - \sqrt{2 - 2x}}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{2 - 2x}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - \frac{1}{4}\left(2 - \sqrt{2 - 2x}\right)}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{2 - 2x}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{2 - 2x}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - \frac{1}{4}\left(2 - \sqrt{2 - 2x}\right)}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{2 - 2x}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{2 - 2x}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - \frac{1}{4}\left(2 - \sqrt{2 - 2x}\right)}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{2 - 2x}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{2 - 2x}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - \frac{1}{4}\left(2 - \sqrt{2 - 2x}\right)}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{2 - 2x}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{2 - 2x}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} = \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \cdot \frac{(-1)}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} (-2)\right) - \frac{1}{2\sqrt{1 - x^2}} \left(\frac{1}{2\sqrt{1 -$$

$$= \frac{1}{\sqrt{\frac{1}{2} + \frac{1}{4}\sqrt{2 - 2x}}} \left(\frac{1}{4\left(\sqrt{2 - \sqrt{2 - 2x}}\right)\left(\sqrt{2 - 2x}\right)} \right) - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}} =$$

$$= \frac{1}{4\sqrt{\left(\frac{1}{2} + \frac{1}{4}\sqrt{2 - 2x}\right)\left(2 - \sqrt{2 - 2x}\right)\left(2 - 2x\right)}} - \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}}$$

Нека за удобство положим $y \coloneqq \sqrt{2-2x}$ само за израза вляво (преди минуса) и го опростим отделно:

$$\frac{1}{4\sqrt{\left(\frac{1}{2} + \frac{y}{4}\right)(2 - y)(y^2)}} = \frac{1}{4\sqrt{\left(\frac{y^2}{2} + \frac{y^3}{4}\right)(2 - y)}} = \frac{1}{4\sqrt{y^2 - \frac{y^4}{4}}}$$

Връщаме се към променливата x:

$$\frac{1}{4\sqrt{\left(\sqrt{2-2x}\right)^2 - \frac{1}{4}\left(\sqrt{2-2x}\right)^4}} = \frac{1}{4\sqrt{2-2x - \frac{1}{4}\left(4 - 8x + 4x^2\right)}} = \frac{1}{4\sqrt{1-x^2}}$$

Последният израз се получава след привеждане под общ знаменател и очевидни преобразувания. Всичко казано дотук ни позволява да заключим, че:

$$\frac{1}{\sqrt{\frac{1}{2} + \frac{1}{4}\sqrt{2 - 2x}}} \left(\frac{1}{4\left(\sqrt{2 - \sqrt{2 - 2x}}\right)\left(\sqrt{2 - 2x}\right)} \right) = \frac{1}{4\sqrt{1 - x^2}}$$

Остава само да съобразим, че:

$$f'(x) = \frac{1}{4\sqrt{1-x^2}} - \frac{1}{4\sqrt{1-x^2}} = 0 \Rightarrow f'(x) = 0 \ |x| \le 1$$

Съгласно ОТИС, функцията f е константа в интервала. За да намерим тази константа, пресмятаме стойността на f в някоя точка x, за която $|x| \le 1$, например в точката нула. Наготово ще ползваме, че:

$$\operatorname{arcsin}\left(\frac{1}{2}\sqrt{2-\sqrt{2-0}}\right) = \frac{\pi}{8}$$

$$\frac{1}{4}\arcsin(0) = 0$$

$$\Rightarrow f(0) = \frac{\pi}{8} - \frac{\pi}{8} = 0$$

Следователно тъждеството от условието на задачата е доказано.

• Сборник (ПХЧ) - зад. 79, подточка в) - да се докаже тъждеството:

$$\arcsin \frac{2x}{1+x^2} = \begin{cases} -\pi - 2 \arctan x, & x \le -1\\ 2 \arctan x, & |x| < 1\\ \pi - 2 \arctan x, & x \ge 1 \end{cases}$$

Ще решим задачата, като разгледаме три случая за x - тези от условието, и за всеки съставим подходяща функция f. Нека пресметнем производната на аркуссинуса и поразсъждаваме върху получените резултати.

$$\left(\arcsin\frac{2x}{1+x^2}\right)' = \frac{1}{\sqrt{1-\left(\frac{2x}{1+x^2}\right)^2}} \left(\frac{2x}{1+x^2}\right)' = \frac{1+x^2}{\sqrt{(1+x^2)^2-4x^2}} \left(\frac{2(1+x^2)-4x^2}{(1+x^2)^2}\right)$$

$$= \frac{1+x^2}{\sqrt{(1-x^2)^2}} \left(\frac{2-2x^2}{(1+x^2)^2} \right) = \frac{1-x^2}{\sqrt{(1-x^2)^2}} \cdot \frac{2}{1+x^2} = \frac{(1-x)(1+x)}{|1-x||1+x|} \cdot (2 \arctan x)'$$

Ще отбележим две неща - модула в знаменател и представянето на втората дроб. Наистина, модулът в знаменател е съществен, тъй като x може да приема произволни реални стойност (съгл. условието на задачата). От друга страна, не е трудно да се съобрази, че $(2 \arctan x)'$ е точно дясната дроб - ще предпочетем този запис. Сега остава да разгледаме трите случая:

 $x \le -1$. В този случай |1-x| = (1-x) и |1+x| = (-1-x). Дефинираме:

$$f(x) = \arcsin \frac{2x}{1+x^2} + \pi + 2 \operatorname{arctg} x \Rightarrow$$
$$\Rightarrow f'(x) = \frac{(1-x)(1+x)}{|1-x||1+x|} \cdot (2 \operatorname{arctg} x)' + (2 \operatorname{arctg} x)'$$

Заместваме модулите във f' и имаме:

$$f'(x) = \frac{(1-x)(1+x)}{-(1+x)(1-x)} \cdot (2 \arctan x)' + (2 \arctan x)' = -(2 \arctan x)' + (2 \arctan x)' = 0$$

Функцията е константа. Стойността й ще определим в x = -1 (помним, че трябва да вземем стойност на x от интервала). Пресмятаме:

$$f(-1) = \arcsin \frac{-2}{2} + \pi + 2 \arctan (-1) = -\frac{\pi}{2} + \pi - \frac{\pi}{2} = 0$$

Следователно:

$$\arcsin \frac{2x}{1+x^2} = -\pi - 2 \arctan x$$
 при $x \le -1$

 $\diamond |x| < 1$. В този случай |1-x| = (1-x) и |1+x| = (1+x). Дефинираме:

$$f(x) = \arcsin \frac{2x}{1+x^2} - 2 \operatorname{arctg} x \Rightarrow$$
$$\Rightarrow f'(x) = \frac{(1-x)(1+x)}{|1-x||1+x|} \cdot (2 \operatorname{arctg} x)' - (2 \operatorname{arctg} x)'$$

Заместваме модулите във f':

$$f'(x) = \frac{(1-x)(1+x)}{(1-x)(1+x)} (2 \arctan x)' - (2 \arctan x)' = (2 \arctan x)' - (2 \arctan x)' = 0$$

Отново се оказва, че функцията е константа. Да изберем x=0 от интервала за този случай и да пресметнем:

$$f(0) = \arcsin(0) - 2\arctan(0) = 0$$

Следователно:

$$\arcsin \frac{2x}{1+x^2} = 2 \arctan x$$
 при $|x| < 1$

 $\diamond \ x \ge 1$. В този случай |1-x| = (x-1) и |1+x| = (1+x). Дефинираме:

$$f(x) = \arcsin \frac{2x}{1+x^2} - \pi + 2 \operatorname{arctg} x \Rightarrow$$
$$\Rightarrow f'(x) = \frac{(1-x)(1+x)}{|1-x||1+x|} \cdot (2 \operatorname{arctg} x)' + (2 \operatorname{arctg} x)'$$

Заместваме модулите във f' и имаме:

$$f'(x) = \frac{(1-x)(1+x)}{(1+x)(x-1)} \cdot (2 \arctan x)' + (2 \arctan x)' = -(2 \arctan x)' + (2 \arctan x)' = 0$$

Очаквано, функцията е константа. За x = 1 пресмятаме:

$$f(1) = \arcsin \frac{2}{2} - \pi + 2 \arctan(1) = \frac{\pi}{2} - \pi + \frac{\pi}{2} = 0$$

Следователно:

$$rcsin rac{2x}{1+x^2} = \pi - 2 rctg x$$
 при $x \ge 1$

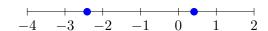
Това завършва доказателството на тъждеството.

• Ръководство - зад. 8.1, подточка г) - намерете локалните екстремуми на функцията:

$$f\left(x\right) = \frac{x+1}{x^2+1}$$

Диференцираме функцията и разглеждаме знаците на производната в различните интервали на монотонност, които се определят от стойностите, в които производната се нулира. Имаме:

$$f'(x) = \frac{(x^2+1) - (x+1)(2x)}{(1+x^2)^2} = \frac{-x^2 - 2x + 1}{(1+x^2)^2} = -\frac{(x+1-\sqrt{2})(x+1+\sqrt{2})}{(1+x^2)^2}$$

Лесно се вижда, че потенциални екстремуми са $x=\sqrt{2}-1$ и $x=-\sqrt{2}-1$. Проверяваме знаците на производната - това ще ни даде интервалите, в които функцията f расте и намалява съответно.

- \diamond За $x \ge \sqrt{2} 1$ знакът е -.
- $\diamond 3a \sqrt{2} 1 \le x \le \sqrt{2} 1$ знакът е +.
- \diamond За $x < -\sqrt{2} 1$ знакът е -.

Следователно f намалява до $x=-\sqrt{2}-1$, расте до $x=\sqrt{2}-1$ и после отново намалява. Действително двете точки са локални екстремуми - $x=\sqrt{2}-1$ е локален максимум и $x=-\sqrt{2}-1$ е локален минимум. При това:

$$f\left(\sqrt{2}-1\right) = \frac{1}{2}\left(1+\sqrt{2}\right) \quad \text{ if } \quad f\left(-\sqrt{2}-1\right) = \frac{1}{2}\left(1-\sqrt{2}\right)$$

• Ръководство - зад. 8.1, подточка к) - намерете локалните екстремуми на функцията:

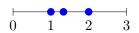
$$f(x) = (1-x)^{\frac{1}{3}} (2-x)^{\frac{2}{3}}$$

Нека диференцираме и съобразим в кои точки се нулира f'(x). Така ще определим интервалите на монотонност на функцията f:

$$f'(x) = \left[\frac{1}{3}(1-x)^{-\frac{2}{3}}(-1)\right](2-x)^{\frac{2}{3}} + (1-x)^{\frac{1}{3}}\left[\frac{2}{3}(2-x)^{-\frac{1}{3}}(-1)\right] =$$

$$-\frac{1}{3}\sqrt[3]{\frac{(2-x)^2}{(1-x)^2}} - \frac{2}{3}\sqrt[3]{\frac{1-x}{2-x}} = \frac{1(2-x)-2(1-x)}{3\sqrt[3]{(1-x)^2(2-x)}} = \frac{3x-4}{3\sqrt[3]{(1-x)^2(2-x)}}$$

Интересните точки са $x=\frac{4}{3}$, както и точките, в които първата производна не е дефинирана - x=1 и x=2. Нанасяме ги върху реалната права и намираме знаците на f'.

Имаме:

- \diamond За x > 2 знакът е —.
- \diamond За $\frac{4}{3} \le x \le 2$ знакът е +.
- \diamond За $1 \le x \le \frac{4}{3}$ знакът е —.
- \diamond За x < 1 знакът е —.

Фукнцията е намаляваща в интервала $\left(-\infty,\frac{4}{3}\right)$, растяща в интервала $\left[\frac{4}{3},2\right]$ и после отново намаляваща в интервала $(2,+\infty)$. Веднага се съобразява, че локален максимум се достига в x=2, а локален минимум - в $x=\frac{4}{3}$. Остава само да пресметнем функционалните стойности в тези точки:

$$f\left(\frac{4}{3}\right) = \left(-\frac{1}{3}\right)^{\frac{1}{3}} \left(\frac{2}{3}\right)^{\frac{2}{3}} = -\frac{\sqrt[3]{4}}{3} \quad \text{ и } f\left(2\right) = (-1)^{\frac{1}{3}} \ . \ 0 = 0$$

• Ръководство - зад. 8.1, подточка п) - да се намерят локалните екстремуми на:

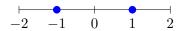
$$f\left(x\right) = \arcsin\frac{2x}{1+x^2}$$

Решението е сходно на подхода при горните задачи. Диференцираме:

$$f'(x) = \frac{1}{\sqrt{1 - \left(\frac{2x}{1+x^2}\right)^2}} \left(\frac{2x}{1+x^2}\right)' = \frac{1}{\sqrt{1 - \frac{4x^2}{(1+x^2)^2}}} \left(\frac{2(1+x^2) - 4x^2}{(1+x^2)^2}\right) = \frac{1}{\sqrt{1 - \left(\frac{2x}{1+x^2}\right)^2}} = \frac{1}{\sqrt{1 - \left(\frac{2x}{1+x^2}\right)^2}} \left(\frac{2(1+x^2) - 4x^2}{(1+x^2)^2}\right)$$

$$\frac{1+x^{2}}{\sqrt{\left(1+x^{2}\right)^{2}-4x^{2}}}\left(\frac{2\left(1-x^{2}\right)}{\left(1+x^{2}\right)^{2}}\right)=\frac{2\left(1-x^{2}\right)}{\left|1-x^{2}\right|\left(1+x^{2}\right)}=\frac{\left(1-x\right)\left(1+x\right)}{\left|1-x\right|\left|1+x\right|}\cdot\frac{2}{1+x^{2}}$$

Интересните точки, от които зависи знака на f'(x), са $x=\pm 1$. Нанасяме ги върху реалната права:

- \diamond За x > 1 знакът е —.
- \diamond За $-1 \le x \le 1$ знакът е +.
- \diamond За $x \leq -1$ знакът е -.

Екстремалните точки са x = 1 и x = -1. Първата е точка на локален максимум, а втората - на локален минимум. Пресмятаме функционалните стойности:

$$f(-1) = \arcsin\frac{-2}{2} = \arcsin(-1) = -\frac{\pi}{2}$$
 $u \quad f(1) = \arcsin(1) = \frac{\pi}{2}$

• Ръководство - зад. 9.1, подточка д) - докажете неравенството:

$$1 + \alpha \ln x \le x^{\alpha}$$
 при $x, \alpha > 0$

Образуваме функцията $f(x) = 1 + \alpha \ln x - x^{\alpha}$. За $x, \alpha > 0$ изследваме тази функция, т.е. намираме нейната първа производна и съобразяваме къде f расте и къде намалява:

$$f'(x) = \frac{\alpha}{x} - \alpha x^{\alpha - 1} = \alpha \cdot \frac{1 - x^{\alpha}}{x} \stackrel{?}{=} 0$$

Питаме се къде се нулира първата производна. Тук е от съществено значение условието $x,\alpha>0$. На практика, трябва да установим кога е в сила $x^\alpha=1$; тъй като $\alpha>0$, то единствената възможност е x=1. Следователно имаме, че:

- \diamond За x > 1 знакът на f' е -.
- \diamond За 0 < x < 1 знакът на f' е +.

Следователно в точката x=1 се достига локален максимум. Можем да заключим, че $f(1) \ge f(x) \ \forall x > 0$. Но тогава е изпълнено:

$$f(1) = 1 + \alpha \cdot 0 - 1^{\alpha} = 0 \Rightarrow 0 \ge f(x) \Rightarrow 0 \ge 1 + \alpha \ln x - x^{\alpha} \Rightarrow x^{\alpha} \ge 1 + \alpha \ln x$$

Неравенството е доказано.

• Ръководство - зад. 9.1, подточка ж) - докажете неравенството:

$$x - \frac{x^2}{2} < \ln{(1+x)} < x$$
 при $x > 0$

Образуваме две функции $f\left(x\right)=x-\frac{x^2}{2}-\ln\left(1+x\right)$ и $g\left(x\right)=\ln\left(1+x\right)-x$ (неравенството $x-\frac{x^2}{2}< x$ за положителни x е очевидно). Ясно е, че след диференциране на двете функции и прилагане на принципа за монотоннност ще получим желаните неравенства.

$$\begin{cases} f'\left(x\right) = 1 - x - \frac{1}{1+x} = \frac{-x^2}{1+x} \\ g'\left(x\right) = \frac{1}{1+x} - 1 = \frac{-x}{1+x} \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} f'\left(x\right) < 0 \ \forall \ x > 0 \\ g'\left(x\right) < 0 \ \forall \ x > 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} f\left(0\right) > f\left(x\right) \ \forall \ x > 0 \\ g\left(0\right) > g\left(x\right) \ \forall \ x > 0 \end{cases}$$

Остава да пресметнем f(0) и g(0). Непосредствено се проверява, че f(0) = g(0) = 0. Следователно:

$$0 > x - \frac{x^2}{2} - \ln(1+x) \Rightarrow \ln(1+x) > x - \frac{x^2}{2}$$
 π $0 > \ln(1+x) - x \Rightarrow x > \ln(1+x)$

• Ръководство - зад. 9.2, подточка з) - докажете неравенството:

$$(2x^2 + 1) \arcsin x \ge \frac{\pi}{2}x^2 - 3x\sqrt{1 - x^2}$$
 при $0 \le x \le 1$

Образуваме функцията f(x) - разлика на лявата и дясната страна. Диференцираме я и ако успеем да покажем, че $f'(x) \ge 0$ за $x \in [0,1]$, то f е растяща в [0,1]:

$$f(x) = (2x^2 + 1) \arcsin x - \frac{\pi}{2}x^2 + 3x\sqrt{1 - x^2}$$

След диференциране:

$$f'(x) = 4\arcsin x + \frac{2x^2 + 1}{\sqrt{1 - x^2}} - \pi x + 3\sqrt{1 - x^2} - \frac{3x^2}{\sqrt{1 - x^2}} =$$

$$= \frac{4x\sqrt{1 - x^2}\arcsin x + 2x^2 + 1 - \pi x\sqrt{1 - x^2} + 3 - 3x^2 - 3x^2}{\sqrt{1 - x^2}} =$$

$$= \frac{(4\arcsin x - \pi)x\sqrt{1 - x^2} + 4(1 - x^2)}{\sqrt{1 - x^2}}$$

Ясно е, че знакът на f'(x) не зависи от знаменателя. От друга страна, $(1-x^2) \ge 0$ за $x \in [0,1]$, но $(4\arcsin x - \pi)\,x\sqrt{1-x^2}$ си мени знака. Нека установим в коя точка f'(x) достига най-малка стойност върху [0,1]. За целта ще намерим f''(x) Наистина:

$$f'(x) = (4\arcsin x - \pi) x + 4\sqrt{1 - x^2}$$

$$f''(x) = 4 \arcsin x - \pi + \frac{4x}{\sqrt{1-x^2}} - \frac{4x}{1-x^2} = 4 \arcsin x - \pi$$

Втората производна се нулира в $x=\frac{\sqrt{2}}{2}$. В интервала $\left[0,\frac{\sqrt{2}}{2}\right]f'(x)$ е намаляваща, а в интервала $\left[\frac{\sqrt{2}}{2},1\right]$ - растяща. Следователно f'(x) има локален минимум в точката $x=\frac{\sqrt{2}}{2}$ и можем да пресметнем:

$$f'\left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right) = \frac{4\left(1 - \frac{1}{2}\right)}{\sqrt{1 - \frac{1}{2}}} = 2\sqrt{2} > 0 \Longrightarrow f'\left(x\right) \ge f\left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right) > 0 \ \forall x \in [0, 1]$$

Очевидно f'(x) има положителен знак в интервала [0,1], т.е. функцията f е растяща. Тогава е изпълнено, че:

$$f(0) \le f(x) \ \forall x \in [0,1] \Longrightarrow 0 \le f(x)$$

Съображението, че неравенството от условието е изпълнено, е тривиално.